

УДК 004:[378.147:640.4]
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2024-108-9>

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ГОСТИННОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Петрунчак Денис Васильович,
аспірант кафедри менеджменту та інноваційних технологій
соціокультурної діяльності

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

denys.ktgg@gmail.com
orcid.org/009-0004-6276-7415

Мета. Метою статті є аналіз інноваційних педагогічних підходів до підготовки фахівців у сфері гостинності в умовах цифровізації освіти та розроблення рекомендацій щодо їх ефективного впровадження в освітній процес.

Методи. У дослідженні використано теоретичний аналіз наукової літератури та джерел із теми дослідження, контент-аналіз статей і публікацій, присвячених цифровізації освіти та інноваційним педагогічним підходам, порівняльний аналіз традиційних та інноваційних методів навчання у сфері гостинності, а також синтез отриманої інформації для формування висновків та рекомендацій.

Результати. Виявлено, що цифрова компетентність є ключовим компонентом підготовки сучасних фахівців сфери гостинності. Розглянуто інноваційні педагогічні підходи, зокрема модель перевернутого класу, інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес та педагогіку гостинності, які сприяють підвищенню якості освіти та розвитку необхідних компетентностей у студентів. Наголошено на необхідності розроблення концептуальних положень цифрової педагогіки та дидактики, що враховують особливості навчання у цифровому середовищі. Проаналізовано компетентнісний підхід у професійній освіті та його актуальність для сфери гостинності. Визначено виклики та бар'єри в упровадженні інноваційних підходів, а також вплив цифровізації на сферу гостинності та освітні вимоги.

Висновки. Інноваційні педагогічні підходи є необхідними для підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері гостинності в умовах цифровізації освіти. Упровадження цих підходів сприяє підвищенню якості освіти, розвитку цифрової компетентності та професійних навичок студентів. Розроблення цифрової педагогіки та дидактики, а також подолання викликів у впровадженні інновацій є ключовими завданнями сучасної педагогічної науки. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення освітніх програм і методів навчання у сфері гостинності.

Ключові слова: цифрова компетентність, інноваційні педагогічні підходи, перевернутий клас, цифрова педагогіка, освіта у сфері гостинності, цифровізація освіти, професійна підготовка.

INNOVATIVE PEDAGOGICAL APPROACHES TO TRAINING HOSPITALITY SPECIALISTS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF EDUCATION

Petrunchak Denys Vasyliovych,
Postgraduate Student at the Department of Management and Innovative
Technologies of Socio-Cultural Activities

Ukrainian State Dragomanov University

denys.ktgg@gmail.com
orcid.org/009-0004-6276-7415

Purpose. The article aims to analyze innovative pedagogical approaches to training specialists in hospitality in the context of the digitalization of education and to develop recommendations for their effective implementation in the educational process.

Methods. The study used a theoretical analysis of scientific literature and sources on the topic, a content analysis of articles and publications dedicated to the digitalization of education and innovative pedagogical approaches, a comparative analysis of traditional and innovative teaching methods in the field of hospitality, and a synthesis of the information obtained to form conclusions and recommendations.

Results. The study's findings underscore the critical role of digital competence in training modern specialists in hospitality. Innovative pedagogical approaches, such as the flipped classroom model, the integration of information and communication technologies into the educational process, and hospitality pedagogy, are shown to significantly enhance the quality of education and the development of necessary competencies in students. The study also highlights the need to develop conceptual provisions of digital pedagogy and didactics

that consider the peculiarities of learning in a digital environment. The competency-based approach in professional education and its relevance for the hospitality sector are thoroughly analyzed. The study identifies challenges and barriers to implementing innovative approaches, and discusses the impact of digitalization on the hospitality sector and educational requirements.

Conclusions. The study concludes that innovative pedagogical approaches are essential for training competitive specialists in the hospitality sector in the context of the digitalization of education. The implementation of these approaches significantly improves the quality of education, the development of digital competence, and students' professional skills. The study also underscores the importance of developing digital pedagogy and didactics, and the need to overcome challenges in implementing innovations. However, the study also highlights the need for further research in this field, as the digitalization of education and the hospitality sector continue to evolve, and new challenges and opportunities emerge.

Key words: *digital competence, innovative pedagogical approaches, flipped classroom, digital pedagogy, hospitality education, digitalization of education, professional training.*

Вступ. Сучасний світ характеризується стрімким розвитком цифрових технологій, які активно впроваджуються в усі сфери життя, зокрема в освіту та індустрію гостинності. Цифровізація освіти стала невід'ємним складником модернізації освітнього процесу, що зумовлює необхідність переосмислення традиційних педагогічних підходів. У цих умовах виникає потреба в підготовці фахівців нової формації, здатних ефективно діяти у цифровому середовищі та відповідати вимогам сучасного ринку праці.

Традиційні методи навчання вже не задовольняють потреб сучасних студентів, які очікують інтерактивності, гнучкості та інноваційності в освітньому процесі. Сфера гостинності як одна з найбільш динамічних галузей економіки вимагає від фахівців не лише професійних знань і навичок, а й високого рівня цифрової компетентності. Це зумовлює необхідність упровадження інноваційних педагогічних підходів, спрямованих на формування у майбутніх фахівців умінь і навичок, актуальних у цифрову епоху.

Науковці підкреслюють, що цифровізація освіти ставить перед педагогами завдання формування цифрової компетентності як викладачів, так і здобувачів освіти (Сисоева, 2021). В. Бурак і О. Карташова (2023) зазначають, що впровадження цифрових технологій в освітній процес підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи підвищує ефективність навчання та сприяє розвитку професійних компетентностей. Водночас інші автори (Goh, Sigala, 2020) вказують на існування бар'єрів у впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій, пов'язаних із недостатньою готовністю викладачів та необхідністю зміни освітніх підходів.

Інноваційні педагогічні методи, такі як перевернутий клас (Bishop, Verleger, 2013; Tucker, 2012) та інтеграція цифрових технологій у навчання (Adeyinka-Ojo et al., 2020), можуть стати ефективними інструментами підготовки фахівців у сфері гостинності. Н. Черненко (2023) підкреслює, що компетентнісний підхід, який розглядає знання як засіб перетворення ситуації

в умовах ризику та невизначеності, є ключовим у сучасній професійній освіті.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю розроблення та впровадження інноваційних педагогічних підходів у підготовку фахівців сфери гостинності в умовах цифровізації освіти.

Метою статті є аналіз таких підходів та формулювання рекомендацій щодо їх ефективного застосування в освітньому процесі для підвищення якості професійної освіти та конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Методи. У процесі дослідження застосовано комплексний методологічний підхід, що поєднує кілька наукових методів для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження. По-перше, здійснено *теоретичний аналіз наукової літератури та джерел з теми дослідження* (джерела 1–12). Це включало детальне опрацювання монографій, наукових статей, дисертацій та інших публікацій, присвячених інноваційним педагогічним підходам, цифровізації освіти та підготовці фахівців у сфері гостинності. Аналіз дав змогу виявити основні тенденції, концепції та підходи, що існують у сучасній педагогічній науці щодо цифрової трансформації освіти. По-друге, використано *контент-аналіз статей та публікацій*, які безпосередньо стосуються цифровізації освіти та інноваційних педагогічних методів. Цей метод дав можливість виявити частоту використання певних термінів, понять та тем, визначити ключові напрями досліджень та практичні кейси впровадження цифрових технологій в освітній процес. Аналіз охоплював як вітчизняні, так і зарубіжні джерела, що забезпечило широку перспективу розгляду проблеми. Третім етапом був *порівняльний аналіз традиційних та інноваційних методів навчання у сфері гостинності*. Порівняння здійснювалося за низкою критеріїв: ефективність навчання, залученість студентів, розвиток професійних компетентностей, адаптивність до цифрового середовища тощо. Це дало змогу виявити переваги та недоліки кожного підходу та обґрунтувати необхідність упровадження інноваційних методів у підготовку фахівців.

Далі, на основі зібраних даних проведено *синтез отриманої інформації* для формування висновків та рекомендацій. Цей методологічний підхід дав змогу об'єднати результати теоретичного та емпіричного аналізу, систематизувати знання та виявити взаємозв'язки між різними аспектами досліджуваної проблеми. Синтез сприяв формулюванню цілісної картини щодо стану та перспектив впровадження інноваційних педагогічних підходів. Окрім того, застосовувалися *методи узагальнення та систематизації*, які допомогли структурувати матеріал, виділити ключові положення та тенденції. Це сприяло логічній послідовності викладу та підвищенню наукової обґрунтованості дослідження. Нарешті, використувався *прогностичний метод* для визначення можливих напрямів розвитку освітнього процесу в умовах цифровізації та формулювання рекомендацій щодо ефективного впровадження інноваційних педагогічних підходів у підготовку фахівців сфери гостинності. Це дало змогу окреслити перспективи та потенційні виклики, що можуть виникнути в майбутньому.

Результати. У контексті сфери гостинності діалектика гуманізму та прагматизму має особливе значення, оскільки ця галузь вимагає не лише професійних компетенцій, а й емпатії, здатності до комунікації та роботи з людьми. Прагматизм забезпечує практичну підготовку, тоді як гуманізм формує відповідальне ставлення до суспільства та етичні стандарти. Так, С. Терепищій та Г. Хоменко (2019) акцентують увагу на важливості гармонізації гуманістичних і прагматичних підходів у стратегічному розвитку вищої освіти. Вони підкреслюють, що сучасна освіта не може ігнорувати прагматичні аспекти, пов'язані з підготовкою студентів до вимог ринку праці, але водночас повинна зберігати гуманістичні цінності, які формують особистість і забезпечують її самореалізацію. Автори зазначають: «Освіта має забезпечити не лише професійні навички, але й сприяти розвитку цінностей, необхідних для гармонійного співіснування в сучасному суспільстві» (Терепишчуй, Khomenko, 2019: 100). Цей підхід дає змогу формувати стратегії розвитку вищої освіти, які одночасно відповідають потребам суспільства та сприяють збереженню його етичних основ.

Андрущенко (2024) у роботі «Безальтернативна матриця освіти: «розумна освіта» як потреба і реальність XXI століття» висвітлює концепцію «розумної освіти», яка стає критично важливою в умовах сучасних викликів, зокрема в умовах війни та післявоєнного відновлення. Автор зазначає, що освіта має сприяти не лише інтелектуальному розвитку, а й формуванню стійкості, віри в перемогу та активної життєвої позиції: «Розвиток інтелекту, а отже, освіти, науки і культури, постає

важливим чинником перемоги, відновлення післявоєнного світу, налагодження життя, гідного людини» (Андрущенко, 2024: 5). Ця концепція передбачає інтеграцію наукових знань у структуру освітнього процесу так, щоб вони були представлені в «узагальненому (стислому, інтегрованому, системному) вигляді». Такий підхід дає змогу забезпечити ефективне засвоєння знань студентами та їхню готовність до викликів сучасності.

У контексті професійної освіти сфери гостинності «розумна освіта» підкреслює важливість формування у студентів здатності до критичного мислення, творчого підходу та швидкої адаптації до змінних умов. Гуманістичний компонент сприяє розвитку етичного ставлення до клієнтів і колег, тоді як прагматичний акцент дає змогу майбутнім фахівцям орієнтуватися в технологічно насиченому середовищі сучасної індустрії гостинності.

Як зазначає В. Андрущенко (2024), освіта в умовах війни повинна стати інструментом відновлення оптимізму й стійкості суспільства. Водночас С. Терепищій і Г. Хоменко (2019) підкреслюють необхідність поєднання гуманістичних і прагматичних аспектів для забезпечення збалансованого розвитку особистості та підготовки до реальних викликів професійної діяльності.

Ці концепції створюють основу для формування стратегій розвитку професійної освіти, які б відповідали вимогам цифрового суспільства та сприяли відновленню післявоєнного світу. Вони також мають значний вплив на галузь гостинності, де поєднання інноваційності, гуманізму та прагматизму є ключовим для успіху.

Цифрова компетентність сьогодні стала одним із найважливіших елементів професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері гостинності. Це зумовлено тим, що сучасний ринок праці вимагає від спеціалістів не лише глибоких професійних знань, а й уміння ефективно використовувати цифрові технології у своїй діяльності. Цифровізація освіти змінює традиційні підходи до навчання, стимулюючи розвиток нових форм і методів педагогічної діяльності.

С. Сисоєва підкреслює, що «проблема цифрової трансформації освіти й освітнього процесу є ... значно глибшою та непередбачуваною з погляду її наслідків і загострюється тим, що окрема людина і навіть окреме суспільство об'єктивно не можуть вплинути на цивілізаційний розвиток людства, технологічний поступ і подальший розвиток технологій» (Сисоєва, 2021: 8). Вона наголошує на тому, що в умовах швидкого технологічного прогресу особливої актуальності набуває «формування цифрової компетентності викладачів, вчителів, здобувачів освіти всіх рівнів» (Сисоєва, 2021: 8). Це

означає, що всі учасники освітнього процесу повинні бути готові до викликів цифрової епохи та вміти ефективно використовувати сучасні технології у навчанні та професійній діяльності.

Не менш важливою є адаптація людини будь-якого віку до нових технологій цифрового середовища. Як зазначає С. Сисоєва, «необхідність людині будь-якого віку адаптуватися до нових технологій цифрового середовища активізує освітню парадигму щодо навчання упродовж життя як форми підвищення власної цифрової компетентності, саморозвитку, професійної і життєвої самореалізації» (Сисоєва, 2021: 9). Це підкреслює важливість концепції навчання протягом життя, яка дає змогу фахівцям постійно оновлювати свої знання та навички відповідно до вимог часу.

В. Бурак і О. Карташова (2023) у своєму дослідженні доводять ефективність упровадження цифрових технологій в освітній процес підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи. Вони зазначають, що «впровадження цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх фахівців дає змогу значно підвищити ефективність цього процесу» (Бурак, Карташова, 2023: 25). Зокрема, використання цифрових технологій дає змогу студентам підвищити якість підготовки до лекційних, семінарських та практичних занять із фахових дисциплін, успішно опановувати світові досягнення та освоювати національний колорит ведення готельно-ресторанного бізнесу.

Автори підкреслюють, що цифрові технології сприяють удосконаленню навчальних, дослідницьких та професійних умінь, «зокрема й уміння використовувати комп'ютерні засоби, розширювати сферу застосування цифрових рішень і сервісів завдяки доступності гаджетів, інтенсивному використанню різноманітних соціальних медіа в майбутній професійній діяльності, розвивати критичне та творче мислення» (Бурак, Карташова, 2023: 26). Це означає, що цифрова компетентність допомагає студентам не лише освоїти технологічні інструменти, а й розвинути важливі когнітивні навички.

Важливою є також професійна орієнтованість навчання, яка «сприяє трансформації кожного замовника освітніх послуг в активного суб'єкта власного професійно-особистісного становлення» (Бурак, Карташова, 2023: 26). Це підкреслює, що студенти стають активними учасниками освітнього процесу, беруть на себе відповідальність за власний розвиток і готові до самостійного прийняття рішень у професійній сфері.

Водночас ефективність використання цифрових технологій в освітньому процесі залежить від рівня сформованості цифрової компетентності викладачів: «Варто відзначити залежність ефективності використання циф-

рових технологій в освітньому процесі вищої школи від рівня сформованості цифрової компетентності викладачів» (Бурак, Карташова, 2023: 26). Це означає, що для успішного впровадження цифрових інновацій необхідно забезпечити відповідну підготовку педагогічного персоналу, розвивати їхні професійні навички та компетентності у сфері цифрових технологій.

Отже, цифрова компетентність є ключовим компонентом підготовки фахівців у сфері гостинності, яка дає змогу підвищити якість освіти, забезпечити конкурентоспроможність випускників на ринку праці та сприяти їхній професійній та особистісній самореалізації в умовах цифрового суспільства.

Інноваційні педагогічні підходи є ключовими в підготовці сучасних фахівців у сфері гостинності, оскільки вони дають змогу адаптувати освітній процес до вимог цифрового суспільства та ринку праці. Серед найбільш ефективних методів виділяються: 1) модель перевернутого класу; 2) інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ); 3) педагогіка гостинності.

Модель перевернутого класу стала одним із найпоширеніших інноваційних підходів у сучасній освіті. Цей метод передбачає, що студенти самостійно вивчають теоретичний матеріал поза аудиторією за допомогою відеолекцій та онлайн-ресурсів, а час у класі використовується для практичних занять, дискусій та групової роботи. Дослідники зазначають, що перевернутий клас «являє собою унікальне поєднання навчальних теорій, що колись уважалися несумісними: активних, проблемно-орієнтованих навчальних занять, заснованих на конструктивістській ідеології, та інструктивних лекцій, що впливають із методів прямого навчання, заснованих на біхевіористичних принципах» (Bishop, Verleger, 2013: 24) Вони підкреслюють, що більшість досліджень фокусується на сприйнятті студентами цієї моделі, яка загалом позитивна, хоча є деякі змішані відгуки. Автори рекомендують у майбутніх дослідженнях приділяти більше уваги об'єктивним результатам навчання, використовуючи контрольовані експериментальні або квазіекспериментальні дизайни (Bishop, Verleger, 2013: 25).

Б. Такер описує досвід упровадження перевернутого класу в середній школі, де вчителі помітили зростання взаємодії з вихованцями та покращення їхніх навчальних результатів. Він зазначає: «Після перевертання свого класу Бергманн каже, що він може більш легко опитувати окремих студентів, досліджувати неправильні уявлення щодо наукових концепцій та виправляти помилкові поняття». Це дає змогу створити більш індивідуалізований підхід до навчання та підтримки студентів (Tucker, 2012: 82).

У контексті підготовки фахівців сфери гостинності модель перевернутого класу сприяє активізації навчального процесу, розвитку критичного мислення та практичних навичок, що є надзвичайно важливими у цій галузі.

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес є необхідною умовою для формування цифрової компетентності студентів. Учені досліджують чинники, які перешкоджають викладачам упроваджувати нові ІКТ у свої методи навчання, та пропонують способи подолання цих проблем. Вони зазначають: «Інтеграція ІКТ у навчальні та освітні практики вимагає від науковців модифікувати спосіб подання навчального контенту. Ідея змін приносить як переваги, так і сприйняті бар'єри для науковців, які знаходяться на передовій установи» (Goh, Sigala, 2020: 156).

Автори використовують теорію дифузії інновацій як теоретичну основу для кращого розуміння освітніх змін та пропонують практичні рішення для мотивації та керівництва викладачами щодо інтеграції ІКТ у їхню педагогічну практику. Це включає підвищення кваліфікації викладачів, забезпечення технічної підтримки та створення сприятливого середовища для впровадження технологій.

Інші дослідники підкреслюють важливість розвитку цифрової грамотності та навичок працевлаштування у студентів у контексті цифрової економіки. Вони працюють «для розроблення навчальних програм у галузі гостинності та туризму, орієнтованих на технології, в освіті та галузі для ідентифікації та розвитку необхідних навичок цифрової грамотності та працевлаштування» (Adeyinka-Ojo et al., 2020: 193). Це дає змогу студентам бути більш конкурентоспроможними на ринку праці та готовими до викликів сучасної індустрії гостинності.

Педагогіка гостинності, запропонована Дж. Стретманом (2013), акцентує на розвитку емпатії, комунікативних навичок та взаємодії з громадою, що є критично важливими у сфері гостинності. Автор зазначає: «Педагогіка гостинності: емпатія, література та залучення громади» спрямована на розвиток у студентів здатності до співчуття та розуміння інших через літературні твори та активну участь у громадських проектах (Stratman, 2013: 25).

Цей підхід передбачає використання літератури як засобу для вивчення різних культур, поглядів та досвіду, що допомагає студентам розвивати культурну чутливість та емпатію. Взаємодія з громадою через волонтерські програми та проекти соціального значення дає змогу студентам застосовувати отримані знання на практиці та розвивати навички комунікації та співпраці.

У сфері гостинності, де взаємодія з людьми є ключовим аспектом роботи, розвиток таких

особистісних якостей є надзвичайно важливим. Педагогіка гостинності допомагає формувати у студентів професійні та етичні цінності, сприяє їхній соціалізації та підготовці до реальних викликів професійної діяльності.

Інноваційні педагогічні підходи, такі як перевернутий клас, інтеграція ІКТ та педагогіка гостинності, є ефективними інструментами для підготовки сучасних фахівців у сфері гостинності. Вони сприяють активізації навчального процесу, підвищенню залученості студентів та розвитку важливих професійних компетентностей.

Упровадження моделі перевернутого класу дає змогу студентам самостійно опановувати теоретичний матеріал та зосереджуватися на практичних аспектах під час занять, що підвищує ефективність навчання. Інтеграція ІКТ у навчальний процес готує студентів до цифрової економіки та сучасних вимог ринку праці, розвиваючи їхню цифрову грамотність та навички працевлаштування. Педагогіка гостинності акцентує на розвитку особистісних якостей, таких як емпатія та комунікація, що є ключовими для успішної кар'єри в індустрії гостинності. Застосування цих інноваційних підходів в освітньому процесі сприятиме формуванню висококваліфікованих фахівців, готових до викликів сучасного цифрового суспільства та здатних ефективно працювати в динамічній сфері гостинності.

У сучасних умовах цифровізації освіти виникає нагальна потреба в розробленні нових підходів до педагогіки та дидактики, які враховують специфіку навчання в цифровому середовищі. С. Сисоева (2021) наголошує на тому, що цифрова реальність зумовлює необхідність трансформації сутнісних позицій педагогічної науки, перегляду форм, методів, засобів і технологій навчання. Вона підкреслює, що на часі розроблення концептуальних положень цифрової педагогіки та дидактики, які б відповідали потребам цифрового суспільства.

Це означає, що педагогічна наука повинна адаптуватися до нових умов, створюючи інноваційні методи навчання, які б сприяли ефективному засвоєнню знань у цифровому середовищі. Зокрема, це стосується інтеграції цифрових технологій у навчальний процес, розроблення електронних навчальних матеріалів, використання віртуальних та доповнених реальностей, а також упровадження адаптивних систем навчання.

Окрім того, важливим є міждисциплінарний підхід до вирішення проблем організації цифрового освітнього процесу. С. Сисоева (2021) підкреслює необхідність об'єднання зусиль учених і практиків педагогічної та психологічної наук, а також фахівців цифрових технологій для спільної роботи над цими питаннями. Такий підхід дасть змогу створити цілісну систему

цифрової педагогіки, яка б урахувала всі аспекти навчання у цифрову епоху.

Розроблення цифрової дидактики включає також переосмислення ролі викладача та студента в навчальному процесі. Викладачі стають фасилітаторами та наставниками, які спрямовують студентів у їх самостійному освоєнні знань, допомагають їм розвивати критичне мислення та навички самостійного навчання. Студенти, своєю чергою, беруть на себе більше відповідальності за власне навчання, активно взаємодіють із цифровими ресурсами та співпрацюють один з одним.

Компетентнісний підхід стає фундаментальною парадигмою сучасної професійної освіти, особливо у сфері гостинності. Н. Черненко (2023) зазначає, що в умовах інноваційного розвитку економіки знання набувають статусу основної рушійної сили, що призводить до зміни вимог до підготовки майбутніх фахівців. Згідно із цим підходом, знання розглядаються не просто як сукупність фактів, а як засіб для вирішення проблем в умовах ризику та невідомості.

У сфері гостинності, яка характеризується динамічністю та постійними змінами, від фахівців вимагається здатність швидко адаптуватися до нових умов, приймати ефективні рішення та бути інноваційними. Компетентнісний підхід передбачає формування у студентів комплексу знань, умінь та навичок, а також особистісних якостей, які дають їм змогу ефективно діяти в професійній сфері.

Н. Черненко (2023) підкреслює важливість використання інноваційних технологій як засобу вдосконалення професійної освіти майбутніх фахівців сфери гостинності. Упровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес сприяє розвитку професійних компетентностей, необхідних для роботи в сучасних умовах.

Таким чином, компетентнісний підхід спрямований на підготовку фахівців, які не лише володіють необхідними знаннями, а й здатні застосовувати їх на практиці, вирішувати складні професійні завдання та бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Упровадження інноваційних педагогічних підходів та цифрових технологій в освіту стикається з низкою викликів та бар'єрів. Alla-Mensah та ін. (2021) досліджують проблеми, з якими стикаються незахищені молоді люди під час доступу до технічної та професійної освіти. Вони пропонують модель «4А» (Availability, Accessibility, Acceptability, Adaptability – наявність, доступність, прийнятність, адаптивність) для аналізу та подолання цих бар'єрів.

Одним із головних викликів є забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх категорій населення, включаючи уразливі групи. Бар'єри можуть бути пов'язані з обмеженим

доступом до Інтернету, недостатньою матеріально-технічною базою, низьким рівнем цифрової грамотності, а також соціально-економічними чинниками.

Окрім того, існують бар'єри, пов'язані з готовністю викладачів до впровадження інновацій. Goh і Sigala (2020) зазначають, що страх перед змінами, недостатні навички роботи з ІКТ та відсутність підтримки з боку адміністрації можуть перешкоджати інтеграції цифрових технологій у навчальний процес.

Для подолання цих викликів необхідно розробити стратегії, спрямовані на підвищення кваліфікації викладачів, забезпечення технічної підтримки, а також створення сприятливого освітнього середовища, яке б стимулювало інновації та активне використання цифрових технологій.

Цифровізація суттєво змінює сферу гостинності, вносячи нові вимоги до підготовки майбутніх фахівців. Н. Черненко (2023) підкреслює, що сучасний світ немислимий без використання різних інформаційних технологій, роль яких в індустрії гостинності різко зросла останніми роками. Автоматизація процесів, використання мобільних додатків, систем управління та онлайн-сервісів стали невід'ємною частиною готельно-ресторанного бізнесу.

В. Бурак і О. Карташова (2023) зазначають, що впровадження цифрових технологій в освітній процес дає змогу студентам підвищити якість підготовки до занять, успішно опановувати світові досягнення та освоювати національний колорит ведення бізнесу. Це також сприяє розвитку навичок використання комп'ютерних засобів, інтенсивному використанню соціальних медіа та розширенню сфери застосування цифрових рішень і сервісів.

Відповідно, освітні установи повинні адаптувати свої програми до нових вимог, включаючи в них курси із цифрових технологій, управління інформаційними системами, цифрового маркетингу тощо. Це забезпечить підготовку фахівців, які зможуть ефективно працювати в умовах цифрової економіки, та сприятиме підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Основні аспекти інноваційних педагогічних підходів узагальнено нами в табл. 1.

Висновки. У сучасних умовах цифровізація освіти виступає не лише як тренд, а й як необхідність, що диктується швидким розвитком технологій та зміною вимог ринку праці. Сфера гостинності, будучи однією з найбільш динамічних галузей економіки, вимагає від майбутніх фахівців високого рівня цифрової компетентності, здатності швидко адаптуватися до змін та впроваджувати інновації у професійну діяльність.

Аналіз наукових джерел показав, що формування цифрової компетентності є ключовим

Таблиця 1

Основні аспекти інноваційних педагогічних підходів у підготовці фахівців сфери гостинності в умовах цифровізації освіти

№	Інноваційний педагогічний підхід/Концепція	Опис/Характеристика	Переваги	Виклики/Бар'єри
1	Цифрова компетентність	<ul style="list-style-type: none"> - Формування у викладачів та студентів умінь ефективно використовувати цифрові технології в освітньому процесі та професійній діяльності. - Адаптація до нових технологій цифрового середовища. - Розвиток навичок саморозвитку та навчання протягом життя. 	<ul style="list-style-type: none"> - Підвищення якості освіти. - Підготовка конкуренто-спроможних фахівців. - Розвиток критичного та творчого мислення. - Активне залучення студентів до навчального процесу. 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатній рівень цифрової компетентності викладачів. - Потреба у постійному оновленні технічних засобів та програмного забезпечення. - Можливі нерівні можливості доступу до цифрових ресурсів серед студентів.
2	Перевернутий клас	<ul style="list-style-type: none"> - Студенти самостійно опановують теоретичний матеріал через відеолекції та онлайн-ресурси. - На заняттях зосереджуються на практичних завданнях, обговореннях та груповій роботі. - Поєднання активного, проблемно-орієнтованого навчання з інструктивними лекціями. 	<ul style="list-style-type: none"> - Підвищення активності та залученості студентів. - Індивідуалізація навчання. - Розвиток критичного мислення та навичок співпраці. - Більш ефективне використання часу на заняттях. 	<ul style="list-style-type: none"> - Необхідність у студентів самодисципліни та мотивації. - Потреба в підготовці якісних відеоматеріалів. - Можливий опір змінам із боку викладачів та студентів. - Необхідність доступу до Інтернету та технічних засобів поза межами навчального закладу.
3	Інтеграція ІКТ у навчальний процес	<ul style="list-style-type: none"> - Використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні та навчанні. - Застосування теорії дифузії інновацій для подолання бар'єрів упровадження ІКТ. - Підвищення цифрової грамотності викладачів та студентів. - Використання сучасних цифрових інструментів та платформ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Підготовка студентів до цифрової економіки. - Розвиток навичок працевлаштування. - Збагачення освітнього процесу інтерактивними методами. - Розширення можливостей доступу до освітніх ресурсів. 	<ul style="list-style-type: none"> - Нестача технічних ресурсів та обладнання. - Недостатня підготовка викладачів до використання ІКТ. - Спротив змінам та інноваціям. - Потреба у постійній підтримці та оновленні технологій.
4	Педагогіка гостинності	<ul style="list-style-type: none"> - Акцент на розвитку емпатії, комунікаційних навичок та взаємодії з громадою. - Використання літератури та мистецтва для розвитку культурної чутливості. - Залучення студентів до громадських проєктів та волонтерської діяльності. 	<ul style="list-style-type: none"> - Формування етичних та моральних цінностей. - Розвиток особистісних якостей, важливих для сфери гостинності. - Підвищення соціальної відповідальності студентів. - Покращення навичок комунікації та співпраці. 	<ul style="list-style-type: none"> - Вимагає додаткового часу та ресурсів для організації позааудиторної діяльності. - Можливі труднощі у оцінюванні розвитку особистісних якостей. - Потреба у викладачах з високим рівнем емпатії та комунікативних навичок.

компонентом підготовки сучасних фахівців. Це підтверджують дослідження С. Сисоєвої (2021), яка підкреслює необхідність розвитку цифрових навичок у викладачів і студентів, та В. Бурак і О. Карташової (2023), котрі доводять ефективність впровадження цифрових технологій в освітній процес. Інноваційні педагогічні підходи, такі як модель перевернутого класу, інтеграція ІКТ та педагогіка гостинності, сприяють підвищенню якості освіти та формуванню у студентів необхідних компетентностей. Вони дають змогу зробити навчальний процес більш інтерактивним, персоналізованим та орієнтованим на практичне застосування знань.

Розроблення цифрової педагогіки та дидактики є актуальним завданням сучасної педагогічної науки. Це включає створення нових методів і технологій навчання, які б відповідали потребам цифрового суспільства та сприяли ефективному засвоєнню знань у цифровому середовищі. Компетентнісний підхід у професійній освіті, особливо у сфері гостинності, дає змогу підготувати фахівців, здатних діяти в умовах невизначеності та швидких змін.

Упровадження інноваційних педагогічних підходів стикається з низкою викликів та бар'єрів, таких як недостатня цифрова компетентність викладачів, опір змінам та нерівний доступ до технологій. Для подолання цих проблем необхідно розробляти стратегії, спрямовані на підвищення кваліфікації педагогів, забезпечення технічної підтримки та створення сприятливого освітнього середовища.

Важливим аспектом є поєднання гуманістичних та прагматичних підходів в освіті, що дає змогу не лише забезпечити професійну підготовку, а й сприяти формуванню особистісних якостей, етичних цінностей та соціальної відповідальності студентів. Концепція «розумної освіти», як зазначає В. Андрущенко (2024), стає критично важливою в умовах сучасних викликів, сприяючи розвитку інтелекту, культури та науки як чинників відновлення та розвитку суспільства.

Отже, інноваційні педагогічні підходи до підготовки фахівців у сфері гостинності в умовах цифровізації освіти є необхідними для забезпечення високої якості освіти та відповідності сучасним вимогам ринку праці. Вони сприяють формуванню конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти у цифровому середовищі, впроваджувати інновації та робити внесок у розвиток галузі та суспільства у цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко, В. (2024). Безальтернативна матриця освіти: «розумна освіта» як потреба і реальність XXI століття. *Вища освіта України*, № 1. С. 5–10. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1\(92\).01](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1(92).01)

2. Бурак, В.Г., Карташова, О.Г. (2023). Ефективність впровадження цифрових технологій в освітній процес підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи. *Педагогічні науки*, № 100. С. 19–27. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-100-3>

3. Сисоєва, С.О. (2021). Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. *Освіта і суспільство*, № 10–11. С. 8–9. https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545/

4. Черненко, Н.І. (2023). Інноваційні технології як засіб удосконалення професійної освіти майбутніх фахівців сфери гостинності. У *Сучасний стан та потенціал розвитку індустрії гостинності в Україні* (С. 156–158). Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., м. Херсон, 25 квітня 2023 р. Херсон: ХДАЕУ. https://tourlib.net/statti_ukr/chernenko4.htm

5. Adeyinka-Ojo, S., Lee, S., Abdullah, S.K., & Teo, J. (2020). Hospitality and Tourism Education in an Emerging Digital Economy. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 12(2), 193–202.

6. Alla-Mensah, J., Henderson, H., & McGrath, S. (2021). *Technical and Vocational Education and Training for Disadvantaged Youth*. UNESCO-UNEVOC International Centre for Technical and Vocational Education and Training.

7. Bishop, J., Verleger, M.A. (2013, June). The flipped classroom: A survey of the research. У *2013 ASEE Annual Conference & Exposition* (P. 23–1200).

8. Goh, E., Sigala, M. (2020). Integrating Information & Communication Technologies (ICT) into classroom instruction: Teaching tips for hospitality educators from a diffusion of innovation approach. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 20(2), 156–165.

9. Oskam, J.A., Dekker, D.M., Wiegerink, K. (Ред.). (2017). *Innovation in Hospitality Education: Anticipating the Educational Needs of a Changing Profession* (Т. 14). Springer.

10. Stratman, J. (2013). Toward a pedagogy of hospitality: Empathy, literature, and community engagement. *Journal of Education and Christian Belief*, 17(1), 25–59.

11. Terepyshechi, S., Khomenko, H. (2019). The Dialectics of Humanism and Pragmatism as a Basis for the Formation of Higher Education Strategy Development. *Ukrainian Policymaker*, 5, 98–107.

12. Tucker, B. (2012). The flipped classroom. *Education Next*, 12(1), 82–83.

REFERENCES

1. Andrushchenko, V. (2024). Bezalternatyvna matrytsia osvity: «rozumna osvita» yak potrebai realnist XXI stolittia [The inevitable matrix of education: «Smart education» as a necessity and reality of the 21st century]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 1, 5–10. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1\(92\).01](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1(92).01)

2. Burak, V.H., & Kartashova, O.H. (2023). Efektyvnist vprovadzhennia tsyfrovyyh tekhnolohii v osvittinii pidgotovky maibutnykh fakhivtsiv hotelno-restoranoi spravy [Effectiveness of implementing digital technologies in the educational process of training future hotel and restaurant business professionals]. *Pedahohichni nauky*, 100, 19–27. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-100-3>

3. Sysoieva, S.O. (2021). Tsyfrovyzatsiia osvity: pedahohichni priorytety [Digitalization of education: Pedagogical priorities]. *Osvita i suspilstvo*, 10–11, 8–9. https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545/
4. Chernenko, N.I. (2023). Innovatsiini tekhnolohii yak zasib udoskonalennia profesiinoi osvity maibutnikh fakhivtsiv sfery hostynnosti [Innovative technologies as a means of improving professional education for future hospitality professionals]. In *Suchasnyi stan ta potentsial rozvytku industrii hostynnosti v Ukraini* (pp. 156–158). II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference Proceedings (Kherson, April 25, 2023). Kherson: KhDAEU. https://tourlib.net/statti_ukr/chernenko4.htm
5. Adeyinka-Ojo, S., Lee, S., Abdullah, S.K., & Teo, J. (2020). Hospitality and tourism education in an emerging digital economy. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 12(2), 193–202.
6. Alla-Mensah, J., Henderson, H., & McGrath, S. (2021). *Technical and vocational education and training for disadvantaged youth*. UNESCO-UNEVOC International Centre for Technical and Vocational Education and Training.
7. Bishop, J., & Verleger, M.A. (2013, June). The flipped classroom: A survey of the research. In *2013 ASEE Annual Conference & Exposition* (pp. 23–1200).
8. Goh, E., & Sigala, M. (2020). Integrating information and communication technologies (ICT) into classroom instruction: Teaching tips for hospitality educators from a diffusion of innovation approach. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 20(2), 156–165.
9. Oskam, J.A., Dekker, D.M., & Wiegerink, K. (Eds.). (2017). *Innovation in hospitality education: Anticipating the educational needs of a changing profession* (Vol. 14). Springer.
10. Stratman, J. (2013). Toward a pedagogy of hospitality: Empathy, literature, and community engagement. *Journal of Education and Christian Belief*, 17(1), 25–59.
11. Terepyschyi, S., & Khomenko, H. (2019). The dialectics of humanism and pragmatism as a basis for the formation of higher education strategy development. *Ukrainian Policymaker*, 5, 98–107.
12. Tucker, B. (2012). The flipped classroom. *Education Next*, 12(1), 82–83.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2024.
The article was received 22 October 2024.